

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор Хмельницького
національного університету

Сергій МАТЮХ

Наказ від 01.07.2022 № 77

ПОЛОЖЕННЯ

ПРО НАУКОВО-ДОСЛІДНУ РОБОТУ СТУДЕНТІВ ХМЕЛЬНИЦЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

УХВАЛЕНО:

Вченою радою Хмельницького
національного університету
(Перша редакція)
Протокол від 25.06.2015 № 11

УХВАЛЕНО ЗМІНИ:

Рішення Вченої ради ХНУ
протокол від 31.01.2020 № 7
Рішення Вченої ради ХНУ
протокол від 30.06.2022 № 18

1 Загальні положення

1.1 Положення про науково-дослідну роботу студентів Хмельницького національного університету (далі – Положення) розроблене відповідно до Законів України «Про освіту» та «Про вищу освіту» (зі змінами), «Про наукову і науково-технічну діяльність», постанов Кабінету Міністрів та наказів Міністерства освіти і науки України (МОНУ), Положення про організацію освітнього процесу в університеті, Статуту університету та інших нормативних документів.

1.2 Науково-дослідна робота студентів (НДРС) є невід’ємною складовою освітнього процесу у Хмельницькому національному університеті (далі – Університет) при підготовці здобувачів вищої освіти ступеня бакалавра та магістра за освітньо-професійними та освітньо-науковими програмами (далі – освітня програма). Залучення студентів до науково-дослідної роботи дозволяє використовувати їхній творчий і трудовий потенціал для вирішення актуальних задач сьогодення, сприяє розвитку загальних компетентностей, зокрема індивідуальних якостей та креативного мислення, ініціативного підходу до освоєння нових знань, підвищенню якості спеціальної підготовки студентів, у т. ч. набуття дослідницьких навичок роботи у науковій і прикладній сфері фахової діяльності.

1.3 Науково-дослідна робота студентів – це форма організації роботи студентів, під час якої їх залучають до активної самостійної (або під керівництвом викладача) науково-дослідної діяльності для формування наукового світогляду, розвитку дослідницьких умінь, навичок творчого вирішення практичних завдань. Ця форма сприяє опануванню методології і методів наукового пошуку молодими дослідниками. НДРС в Університеті здійснюється за такими основними напрямками:

- науково-дослідна робота в освітньому процесі (визначається освітньою програмою / навчальним планом / індивідуальним навчальним планом студента);
- навчально-наукове стажування – набуття практичного досвіду на основі досліджень та формування нових професійних компетентностей у психолого-педагогічній, науково-дослідній, організаційно-управлінській діяльності в межах певної спеціальності / галузі знань за програмами академічної мобільності;
- науково-дослідна робота студентів у позанавчальний час;
- науково-організаційні заходи – конференції, конкурси, олімпіади тощо.

1.4 Студенти, які виконують елементи самостійної наукової роботи в галузі суспільних, гуманітарних, природничих і технічних наук, вважаються такими, що беруть участь у науково-дослідній роботі. Організація НДРС вноситься до планів наукової роботи Університету, факультету, кафедри.

1.5 Основними завданнями НДРС є:

- залучення талановитої молоді до наукових та прикладних досліджень, організація участі студентів у конкурсах наукових / творчих робіт, наукових конференціях, олімпіадах тощо;
- оволодіння студентами науковими методами пізнання;
- поглиблене і творче засвоєння програмного матеріалу;
- оволодіння методикою і засобами самостійної постановки і вирішення наукових та прикладних задач;
- виховання навичок і стилю роботи у наукових / творчих колективах, ознайомлення з методами організації їхньої роботи;

- сприяння науково-технічному прогресові шляхом участі студентів у вирішенні актуальних наукових і прикладних задач у відповідних галузях економіки України.

1.6 З метою активізації науково-дослідної / творчої роботи студентів Міністерством освіти і науки України проводяться всеукраїнські та міжнародні олімпіади, конкурси наукових / творчих робіт, конференції, виставки тощо, порядок проведення яких визначається відповідними розпорядчими документами і положеннями.

1.7 Проведення студентських олімпіад та конкурсів наукових / творчих робіт, у першу чергу, дозволяє об'єктивно виявити та відібрати обдаровану студентську молодь, сприяє реалізації творчих здібностей студентів, стимулює потребу в оволодінні знаннями, активізує навчально-пізнавальну діяльність. Завдання, що пропонуються для виконання учасникам олімпіад та конкурсу наукових / творчих робіт, як правило, мають нестандартний характер і вимагають від студентів не лише міцних програмних знань, а й винахідництва, творчого підходу, креативного мислення тощо.

1.9 На конкурс подаються завершені науково-дослідні роботи студентів, що являють собою самостійно проведені дослідження з актуальних проблем природничих, технічних, гуманітарних наук, в яких пропонуються нові, оригінальні ідеї та нестандартні рішення, є винахідницькими за своїм характером, мають прикладне і практичне значення, впроваджені у виробництво, апробовані в освітньому процесі тощо.

2 Організація і керівництво науково-дослідною роботою студентів в Університеті

2.1 Науково-дослідна робота студентів є продовженням і поглибленням освітнього процесу і організовується безпосередньо на кафедрах Університету, у науково-дослідних центрах і лабораторіях, конструкторсько-технологічних бюро, інформаційно-комп'ютерному центрі тощо.

2.2 Організація НДРС має поєднувати провідну роль науково-педагогічних працівників Університету у плануванні та методичному керівництві науково-дослідною роботою студентів з максимальною самостійністю студентів у процесі безпосереднього проведення наукових досліджень, апробації їх результатів (участь у конференціях, конкурсах наукових / творчих робіт тощо), підготовці заходів щодо популяризації науково-дослідної діяльності (Днів науки, виставок тощо), в інформаційно-просвітницькій роботі.

2.3 Загальне методичне керівництво науково-дослідною роботою студентів здійснює МОНУ через свою Науково-методичну раду.

2.4 Організацією НДРС в Університеті займається Наукове товариство студентів, аспірантів, докторантів та молодих учених (далі – Наукове товариство), що є громадським *дорадчим* органом при проректорів Університету з наукової роботи. Діяльність Наукового товариства регламентується окремим положенням (вебсайт Університету (<https://khmnu.edu.ua/>), розділ – «Нормативні документи», рубрика – «**Положення**», сторінка – «Положення про організацію освітньої діяльності»). Рада Наукового товариства координує роботу усіх структурних підрозділів Університету, спрямовану на організацію проведення наукових досліджень здобувачів вищої освіти.

2.5 На рівні факультету організацією наукової роботи студентів за дорученням декана займається його заступник з навчально-методичної роботи (науково-дослідної роботи – за наявності); на рівні кафедри – відповідальний за НДРС на кафедрі; в академічній групі – відповідальний за НДРС у групі та її куратор.

2.6 Безпосереднє керівництво НДРС здійснюють наукові і науково-педагогічні працівники кафедр. До керівництва НДРС можуть залучатися співробітники науково-дослідної частини Університету, докторанти, аспіранти та провідні фахівці наукової та виробничої сфери.

2.7 Складовими науково-дослідної роботи студентів є:

2.7.1 Науково-дослідна робота, що є частиною безпосередньо навчального процесу і передбачає:

- виконання індивідуальних завдань, лабораторних робіт, курсових і кваліфікаційних робіт, які містять в собі елементи наукових / прикладних досліджень;
- виконання конкретних нетипових завдань науково-дослідного характеру під час виробничої або навчальної практики;

- виконання експериментальних наукових досліджень, спрямованих на одержання і використання нових знань для практичних цілей, за програмами академічної мобільності;

- вивчення теоретичних основ, методики, постановки, організації і виконання наукових / прикладних досліджень, планування та організації наукового експерименту, обробки наукових даних тощо.

2.7.2 Науково-дослідна робота студентів, що виконується у позанавчальний час і передбачає такі види:

- роботу у студентських наукових гуртках, проблемних групах тощо;
- участь студентів у виконанні держбюджетної та госпдоговірної наукової тематики у наукових підрозділах Університету, в роботах, що виконуються на контрактній основі, та у роботах, передбачених індивідуальними планами науково-педагогічних працівників, що виконуються на кафедрах;

- індивідуальну роботу або роботу у складі творчих колективів при виконанні наукових досліджень у рамках вітчизняних / міжнародних проєктів, грантів тощо;

- роботу у студентських конструкторських, проєктних, технологічних, науково-інформаційних, економічних, технічного перекладу та інших бюро.

2.8 Студентські *бюро*, що організовуються в Університеті, спрямовують свою діяльність на набуття студентами навичок колективної творчої і організаторської роботи, а також надають практичну допомогу кафедрам, науково-дослідним лабораторіям та центрам Університету, підприємствам, науковим організаціям у виконанні дослідницьких, проєктно-конструкторських та інших робіт.

2.9 Студентські *наукові гуртки* організовуються при усіх кафедрах Університету. Їх кількість і напрями роботи визначаються на засіданні кафедри і затверджується її рішенням.

2.10 Основними *формами* організації НДРС в гуртках є:

- складання анотацій та рефератів з прочитаної вітчизняної та іноземної наукової і спеціальної літератури;

- проведення експериментів і обробка одержаних результатів;

- проєктування і виготовлення наочного приладдя, лабораторних установок, дослідних зразків, технічних засобів навчання;

- підготовка повідомлень, інформації, доповідей; виступи з доповідями на засіданнях гуртків, наукових семінарах кафедри, конференціях тощо.

2.11 Науково-дослідна робота студента завершується обов'язковим поданням звіту, повідомленням на засіданні гуртка або на студентському науковому семінарі кафедри (факультету). Керівник завершеної НДРС сприяє написанню та опублікуванню статті за матеріалами досліджень або тез доповідей на наукову конференцію з включенням до списку авторів тих студентів, які брали участь у виконанні та оформленні результатів наукової роботи.

2.12 Науково-дослідні, проектно-конструкторські і творчі роботи, що виконані студентами у позанавчальний час / неформальній освіті і відповідають вимогам освітніх програм, можуть бути зараховані як лабораторні роботи, курсові (розрахункові) роботи, індивідуальні завдання, окремі розділи кваліфікаційної роботи тощо.

2.13 Результати НДРС представляються у річному звіті Університету, факультету, кафедри, а також висвітлюються у засобах масової інформації та на сайті Університету, кафедри.

2.14 Відповідальність за організацію НДРС в Університеті покладається на проректора з наукової роботи, на факультеті – на декана, на кафедрі – на її завідувача. Виконання організаційної та інформаційно-методичної роботи в Університеті покладене на відповідального керівника Наукового товариства.

3 Матеріальне забезпечення науково-дослідної роботи студентів

3.1 Студенти, які беруть участь у науково-дослідній роботі, забезпечуються обладнанням, приладами та інструментами навчальних і наукових лабораторій, кафедр і наукових підрозділів Університету за згодою керівників відповідних підрозділів.

3.2 Студенти можуть бути зараховані для виконання науково-дослідних робіт, що виконуються кафедрами і галузевими науково-дослідними лабораторіями Університету. Оплата праці студентів на певних посадах в наукових підрозділах здійснюється згідно із чинним законодавством. Під час переддипломної практики студенти можуть бути прийняті на відповідні посади на повний робочий день.

3.3 Час, витрачений на керівництво науково-дослідною роботою студентів, є важливою складовою річного навантаження викладача.

3.4 Кожний науково-педагогічний працівник Університету впродовж навчального року здійснює керівництво науковою роботою не менше двох студентів, що фіксується у його контракті.

4 Заохочення студентів і керівників науково-дослідної роботи студентів

4.1 Перемога студента у конкурсі є свідченням суспільного визнання значущості проведеного дослідження.

4.2 Студенти – переможці Міжнародних, Всеукраїнських, міських, університетських конкурсів, олімпіад, конференцій, виставок тощо, їх наукові керівники, активні учасники й організатори НДРС можуть бути відзначені:

- дипломами (грамотами) Міністерства освіти і науки України;
- грамотами та дипломами Університету;

- грошовими преміями Університету;
- грошовими винагородами від підприємств, установ і організацій, благодійних фондів, спонсорів тощо.

4.3 Студенти, які поєднують науково-дослідну роботу з успішним навчанням в Університеті можуть бути:

- рекомендовані для установлення їм індивідуальної траєкторії навчання і графіка виконання навчального плану;
- рекомендовані до нарахування додаткових балів при розрахунку їхнього рейтингу при призначенні академічних стипендій та вступі до магістратури й аспірантури;
- представлені до призначення їм іменних стипендій тощо;
- рекомендовані до видачі диплома з відміткою про відзнаку за умови повного виконання індивідуального навчального плану і досягнення високих результатів навчання (детальніше у «Положенні про атестацію здобувачів вищої освіти у ХНУ», вебсайт Університету (<https://khmnu.edu.ua/>), розділ – «Нормативні документи», рубрика – «Положення», сторінка – «Положення про організацію освітньої діяльності»).

4.4 Студентам, які проявили здібності до науково-дослідної роботи і досягли певних успіхів (відзначені у конкурсах, олімпіадах, виставках, є авторами або спів-авторами виготовленого лабораторного обладнання, брали участь у виконанні держбюджетної або госпдоговірної теми, наукового гранту, є авторами або співавторами наукових публікацій, свідоцтв про державну реєстрацію авторського права та патентів), надається перевага: при визначенні кандидатур для навчання за програмами подвійного (спільного) диплома в рамках академічної мобільності (в т. ч. в іноземних закладах вищої освіти); при вступі до магістратури чи аспірантури; продовженні освіти та науковому стажуванні у провідних наукових центрах України та за кордоном.

4.5 При прийомі на роботу до структурних підрозділів Університету перевага надається випускникам, які при успішному навчанні активно і продуктивно займалися науковою роботою.

5 Прикінцеві положення

5.1 Положення про науково-дослідну роботу студентів Хмельницького національного університету розміщене на вебсайті Університету (<https://khmnu.edu.ua/>), розділ – «Нормативні документи», рубрика – «Положення», сторінка – «Положення про організацію освітньої діяльності».

5.2 Це Положення набирає чинності з моменту його затвердження наказом ректора університету на підставі рішення Вченої ради університету.

5.3 У випадку внесення змін або доповнень до державних нормативно-правових документів, що регламентують питання цього Положення, відповідні пункти Положення втрачають свою чинність і замість них вносяться необхідні зміни, що затверджуються наказом ректора на підставі рішення Вченої ради університету або відповідного дорадчого органу.